

PERIÒDICH POLÍTICH VERMELL

—VENTA: 30 exemplars, i posada. Un número, 5 cèntims.—Nort & llun los dilluns ab tota regularitat.—SUBSCRIPCIÓ: Espanya, i posada trimesura; Extranjer, 4.—

ESTRENOS

Lo primer estreno.

Un estreno al Odéon.

Conseqüències d' un estreno.

¿Hi haurá estreno?

Un estreno que tarda.

Lo derrer estreno.

CARTAS DE FORA

Fonolleras (Cervera) 30 Novembre de 1887.

Sr. Director de LA TRAMONTANA.

Apreciat amic: Agalo la ploma pera posar-lo al corrent de un acte que fa poch temps ocorregué en aquesta.

Es lo cas que morí, lo dia 7 de Novembre, lo conseqüent republicà Ramon Forcat, president del Comitè Comarcal. Lo difunt, que sempre havia professat l'ateisme, tenia dit a sa família que volia ésser enterrat civilment. Donchs a pesar de la voluntat d'aquest, las donas de la seva família estavan disposadas a enterrarlo catòlicament.

Mentres arreglavan l'assumpto aquellas donas, arribà un germà seu que casualment era fora de la població. Veurer allò y esgarriarho tot fou hù. Las donas, aconselladas per la clericalia, s'esbalotèn, insisteixen, y ellas intencionat traurerho de casa. Ab tot això passavan las horas y ja s'havia fet tosch y lo germà tingué d'anarsen a retirar.

A l'endemà, al anar per veurer quan l'enterrarian, se trobà ab l'arcalde, secretari y tres parellas y un sargento de civils, que l'amenassaren ab portarlo lligat colze ab colze a la presó si s'oposava a l'enterro catòlich; al sentir això protestà lo germà, y lo resultat de sa protesta fou lograr lo que 's proposava.

Com que l'amic cementiri que hi ha en lo poble es catòlich, l'enterraren en un tros de sa propietat que toca a la paret mateixa del cementiri.

A son sepeli hi concorregué son germà y sos amichs particulars y polítics, ab lo qual proporcionaren una forta rabieta a las autoritats y als capellustres.

Aquest, amic Director, es lo primer enterro civil que hi ha hagut a Fonolleras. Lo exemple esta ja donat, y no dupto que tindrà molts imitadors.

Lo estoment capellanesch está que bufa de rabieta perque veu que ab això se 'n va per terra lo seu domini. De lo qual tots los verdaders liberals nos n'alegrém molt.

Sens més per avuy se ofereix posarlo al corrent de lo que ocorri per aquí de notable, son amic y servidor.—V. F. B.

Papiol 3 Desembre 1887

Molt Sr. meu y amic: En la funció que nou dies arreu s'ha fet a la iglesia d'aquest poble havem après lo que vostè ni tots los llegidors de LA TRAMONTANA plegats a ben segur encara no sabien.

Se tracta de com es lo purgatori, y en aquest punt lo nostre predicayre va donarnos del tot notícias noves. Digue que per lo regular creyem que al purgatori tot es foch, y no es aixís, puig també hi ha neus y glas, per lo que las ànimas a vegadas hi senten un fret que pela (paraules textuales). Y afegí l'fredolich reverent que pera evitar que las ànimas pateixin fret no hi ha més remey que fer dir molts missas y ofícis, es a dir, que aquestas funcions d'iglesia venen a ser una estufa purgatorial.

Lo disapte y l' diumenje va dis pestes d'alguns periòdichs liberals y sobre tot de LA TRAMONTANA, dihent que com los que la feyan eran excomunicats, los que la llegien se condemnavan.

Tambe va demanar quartos pel papa, —no podia faltarhi!—dihent que 's trobava en tan gran necessitat, per quan hi havia un país que quan las donas desocupavan lliensavan las criatures al carrer y las bestias se las menjavan y ara lo sant pare las fa recullir, y per això necessita molts diners. (S'ha vist barra com aquesta en soltar guatlars pera pidolar?)

Després tractà de miserables als esperitistes y protestants, deixantlos pitjor que no mereixen los carcas.

Y a grans crits acabà l'errer sermó de la novena repetint quatre vegadas seguidas:—O confessió, o perdició.

Aquestos sermons furiosos no 's pot negar que fan molta propaganda entre nostros llegidors, no es sino que resulta del tot contraria a la que desitjan sos autors.— J. F.

¿QUI ES DEU?

Demandu peras al roure,
que potar es ne dera,
pero no vulguen trobá
lo que en Dsch se pot encloure.
Si alguna idea m' fa moure
y atreia molt més ma veu,
è m' aquesta sola se deu
el atene, estimat lector,
quan t' aciers de tot cor
quí es Deu.

Ab quina ciencia lligat
aquest nom, lector, se trobar
(Hax fet algun cop la prova
per quedarne conformiat)
No has mirat y remirat
los libros que t' sabí feul
Donchs prova tot ab relleu
y una exactesa verdatiera
que en lo fòra no considera
quí es Deu.

En un sér, una existencia,
segons s' es dit per alguns,
més may m' han probat per punta
tote aquesta nigromancia,
que aclarin la concordancia,
y allavors, vist com se deu,
creud lo que ara solé creu
un fanatich ignorant
que rosa y no sab, remant,
quí es Deu.

«Tut es viciu, tot es maná,
ho pel bo, yet dolent recte,
una causa sem efecte,
venim, que som, traxa grata
per creure cosas sobriañata,
y l' poete que això feu
la que en poesia 's veu
aquest muni (pogué pensar
que 's tingué de comprobar
quí es Deu)»

«Retrató tan solé va ser,
tal sabí dirá ab rahó,
que un jorn la imaginació
volgué estampar al paper.»
Si haguésse pogut saber
lo treball que ara es donat
per descurhir aquest tribu
de divina majestat,
no es hauria pas ducat
quí es Deu.

«Ea ell lo tal soboré
que a bones y males de la terra
nos promou sangrienta guerra
castigant tant sobre-humá»
(Ea ell qui 'm té de justí?)
Molt fassa lo ley se feu,
puig que s' ha de justí a Deu
que castiga sens motiu,
y sino diré a crí viciu
(Qui es Deu?)

Joaquín Espinosa Riera

A tots nostros amichs de fora Barcelona y correspondents que tingan oberta llista de recolliment de firmas y cinch centims per la protesta anti-clerical, debèm dirlos que per tota la setmana entrant es precis que tinguem en nostre poder las citadas firmas y centims, pera donarlas lo cura convenient a fi de que sigan oportunament entregadas a Roma.

La primitiva idea de Las Dominicales d'entregar al govern d'Italia la planxa d'or y la somos ab firmas que l'acompanyaran protestant lo poder temporal dels papes y afirment la unitat anti-clerical, sembla que va a sufrir alguna modificació, per quan no 's troba prou liberal entregar aquesta manifestació a un govern d'una monarquia quin rey acaba de fer un regalo al papa ab motiu de son jubileu, per més que hagi tingut la precaució de fer constar que allò no ho feya com a rey, sino com a jefe de la casa de Saboya.

La opinió dominant dels liberals, sobre tot de Catalunya, es que aquesta manifestació s'entregui al municipi de Roma, més indicat que

l' govern d' un rey que fa regalos al papa y més interessat en que la teocracia may més torni a dominar en la ciutat eterna.

Aplaudim y apoyém ab totes nostros forsas aquest cambi, ben segurs d'interpretar aixís las idees de nostros firmants.

Avuy fa vuyt dias van obrirse las Cortes. La reina va llegir un discurs curt y dolent, en lo qual lo govern fa equilibris continuats de dir cosas que no diguin res.

Acabada la lectura, lo rey noy, present al acte per lo que li interessa, se posá a plorar estrepitosament.

Se compren. Lo discurs de la corona diuhen que feu plorar a molta gent gran.

Figúrintse l'efecte que deuria fer al pobre infantó.

Pero pitjor desgracia podria succedir. Que S. M. menut s'hagués embrutat durant la cerimonia.

Y que 's monárquichs haguessen pres aquell acte com una prematura mostra del talent de son estimat rey.

Donant sa opinió sobre las totes parlamentarias que anavan a comensar.

Va ferse una votació al Congrés. Y un periòdich reformista assegura que sos amichs polítics votaren tal ó qual nom y que en lo escrutini no sorti.

Vaja, homes, no siguin aixís! Volen fernos creure que las topinadas electorals tenen d'arribar fins al mateix santuari de la fábrica de lleys!

Y consti que jo no afirmo, senyor Fiscal. Tot just si 'm concreto a no negar.

A la primera escaramussa parlamentaria lo govern ha tingut duas baixas en la Comissió de contestació al Mensatge de la Corona.

Un conservador y un reformista se li han ficat per dintre en foch de dos fusionistas.

Que volen que se digui. Jo en aquestas derrotas impensadas no hi crech.

Me fa l'efecte d'un empresari de teatros que afreixi un duetino a la funció.

Pera donar amentat al espectacle.

Lo que son los intereses de l'altra vida y los d'aquesta.

Pera ser president de la República francesa, es precis professar la religió catòlica, apostòlica y romana.

Mr. Freycinet era protestant. Donchs com ell serà sempre un candidat a la presidencia, ara fa dos anys, quan la reelecció de Grevy, va ferse catòlich... pel que podia ser.

En Sadi-Carnot té la familia cismática. Donchs ha bastat sa elecció de president pera que vinguin parties telegráfichs dihent:

«La familia Sadi-Carnot se farà fervorosament catòlica.»

Jo t' flich de catolicisme y de fervor que ha necessitat enfilarse ten amunt pera ferse veure!

Lo que fa la Constitució francesa, ab aquesta traba, es obligar a fer l'hipòcrita a alguns governants.

Y demostrar que devant dels interesses del cos, tothom que té un xich de front se riu dels de l'anims.

La Reyna Regent ha tingut averias. Ey! me referixo al barco.

No vagin ara a pensar... Bons están los temps per ficarse en certas escletas.

Com que hi passa un ayre monárquich que encostipa periòdichs de mala manera.

Pera més informes, lo fiscal ne donarà rahó. Y no m' embolico més.

En Palacios, lo general eridat de Puerto Rico, y en Sagasta, han esmorzat junts.

Menjant menjant, la gent (de la política) s'entenen.

Ha entrat en la presó de Vilanova y Gelfú, pera cumplir condemna a conseqüencia d'una

conseqüència d'una denuncia de *El Mensajero*, nostre apreciat amic Victor Ferrer, a qui desitjéim resignació avuy y memoria demà, quan se giri la truya, pera fer bona neteja a ti de que no tornin més las situacions que engarjolan periodístas y deixan lliures a tant y tants *Ratas* com poblan las oficinas del Estat.

137

La Campana de Gracia s'ha moderat un xich de l'enguatge en son darrer número pera atacar als radicals francesos, considerant sens dubte que 'ls vents que bufan a l'altre part dels Pirineus no portan l'aygua al seu moll y que tampoch li son gayre simpàtics los que dominan dels Pirineus ensà.

Mes si ha posat los peus més plans en lo text, en la límina ha echao el resto, posant en caricatura als intranzigents trinxant y menjante «als homens més notables.»—diu ella,—de la República francesa.

Fins avuy los reaccionaris criticavan als més adelantats dibent que 's menjavan las criaturas. *La Campana* deu haber trobat que aixó es poch y ara pinta als radicals francesos trinxant y menjante als homes grans.

¡Bon acudit ha tingut *La Campana* en esmenar la plada en sentit més reaccionari als mateixos absolutistas! Un pas més en tan liberal camí, y qui passí de possibilista deixará de tenir dret a la vida, per considerar sa existencia un perill per sos semblants.

¡No li sembla aixó just dins lo credo possibilista, senyora *Campana*?

138

Lo papa Lleó dotzena de frare sembla que va proposar a Ferry per president de la República francesa, y l'tret li ha sortit per la culata.

Los francesos son ja majors d'edat. Y tan tant de cas del papa com jo de las promesas d'en Sagasta.

139

Lo dia que 's llegí en lo Senat lo Mensatge (discurs de la corona) y en lo precis moment de parlar del sufragi y drets individuals, se varen sentir crís de *¡veul! ¡veul! ¡veul!*

Ja ho diu lo ditro: «Qui s' embolica ab criatures...»

140

Senyor alcalde de Sant Martí: Convindria que fes vigilar una casa del carrer de la Aurora, prop del carrer del Bogastell, ahont se fan las cartas embaucant y estafant als tontos que allí acudeixen.

¡Quan podrém tornar a aplaudir com ab alló del *Romanes*?

POBRES Y RICHES

Tant hi van lo rey y 'l papa com aquell que no té cap.

Los que ab miseria neixen penas y ploran, los que riques 's va ric riques y gozan. Y aixó es la vida, que entre goig y miseria tothom la mira.

Los richs, al morir, tenen tomba superba, y ab gran potressa als pobres ¡ay! se 's enterra. Pero tots moran... que no mira la Parca classes ni glorias.

No obstant als richs lo clero los dona pompa, y peix quartos que 's suela lo cel los obra... so quatre misas y altra mil mentideras falsas doctrinas.

J. ANYÉ RABELL

Los llusos de Sant Martí (s. Lluís), están tan empipats ab *La Tramontana*, perque 's las canta clara, que diuen que treuran de la societat a qui sapigan que la llegeixi.

Escollin, senyora caps-grossos de la societat: ¡com saben vostós lo que nosaltres dihem? ¡per

haberho llegit, eh? Donchs si 's que 'ns llegeixen tenen d' anar fora, apliquin lo que: vos- tós tenen de ser los primers de saltar.

Miréu que costa més de trobar un xich de calette en un carca que una agulla en un paller.

137

També las marex escolapias de Sant Martí están que bufan contra nosaltres, perque diguerem alló dels castichs que donan y l' efecte que 's fa la música del ball.

Be, aixó ja poden arreglarho. Que 'ns n' envihin unas quantas pera desagraviar y ho farem de bona gana.

Ey, si es género de recibó.

138

En la correspondéncia de Sant Celoni inserta en nostre darrer número se deixava entendre que aquell sermó furios era fet a Sant Celoni mateix, sent aixís que 's dispara desde 'l cubell místich de Gaalba, poblet d' aquell ezcoorn.

Amichs de donar a cadascun 'l sen, fem aquesta rectificació referent a la certesa del fet.

Y als clericuchs de Sant Celoni que tantas pestes han dit contra *La Tramontana*, no tenim que dirlos sino que quan nos pesquin una mentida d' aquest genero los reglarem un ciri del pes del que ho descubriam.

¡Com si 's ruchs negres no 'ns proporcionen sin ja massa feyna dibent veritats!

139

¡Miracle! ¡miracle! A la parroquia iglesia de Tarrasa una donzella de dinou anys, al sucra piadosament lo dit gros de la mà dreta en la pica d' aygua bevesta pera senyarse, morí de repent.

Admiro aquest modo de repartir la divina gracia pel broch gros.

EPIGRAMA

Quatre piletes de cap d' ala voltajavan a un pagós, perque fessin 's una la pala li prengues 'l altre 's diés. Ab tot y ser molt llobero ho comprén cil d' un plaigat, y 's diu:—Lo primer se agarró me 'l memjo, qu' estich cronat.

ROCH NARRAT

ANAGRAMA

Diu que guanyá un bon total la hila de la Tormosa, vementé fut a la plassa de la masia d' en Guai

MISTER TRO

•••

LOGOGRIFO NUMERICH

1 2 3 4 5 6 7 = Publicac catalana.
1 2 3 6 5 4 = Carrer de Barcelona.
3 6 3 2 = En las monnyans.
1 2 7 = Los coloms.
7 6 3 = Nota musical.
1 2 = Aliment.
4 = Vocal.

V. BASTAN

•••

ROMBO

.....
.....
.....
.....
.....

Sustituir los pichs ab lletras que, llegidas horizontal y verticalment, digan: la primera raila, una consonant; la segona, las gallinas no tenen; la tercera, una froyta en plural; la quarta, un carrer dal ensens; la quinta, capital d' una nació; la sexta, un número; y la septima, una consonant.

J. ANYÉ

GEROGLÍFICH

KN X
IL N
O OSE
III

MISTER TRO

SOLUCIONS

A LAS CABORIAS DEL NÚMERO PASAT

XARADA — Ce-de-ne.
MURABAI — Pru. Poo. Pru.
GEROGLÍFICH — Com més gran més usu.

Barcelona.—Tipografía LA ACADEMIA, Esq. de la Universitat, 2

ALMANACH DE LA TRAMONTANA PER L' ANY

POLÍTICH, SATÍRICH Y HUMORÍSTICH

CALENDARI LLIBERAL

dels grans homes y dels grans aconteixements, causal inmens de datos cronològichs referents a la historia, a las ciencias y a las arts, útil a tots los lliure-pensadors que no vulgan batejar a sos fills, honrantlos ab los noms dels obrers de la civilisació y no ab los dels fanàtics enemics del Progres.

Consta l' ALMANACH DE LA TRAMONTANA de 24 grans planas en folio, a duas columnas, plé de traballs literaris en consonancia ab las ideas del periódich, é ilustrat ab gran número de caricaturas y altres dibuixos deguts tots a la ploma de bons artistas.

MATERIAS QUE CONTE

TEXT.—Secció astronómica.—Observacions atmosféricas.—Crónica religioosa.—Nostre calendari.—CALENDARI LLIBERAL.—Judici del temps.—L' Hipnoisme.—Los manaments de la ley de la Exposició universal de Barcelona en 1888.—Lourdes y l' iniciació de la Mare de Deu.—Per una edició.—Lo que va d' un any a l' altre.—Retallats de la gran comedia social.—Compte dels adichs d' una contraria.
Poesias.—Judici del any.—PENXA, FIDONS, ARRÓS.—Consequencias.—Acudit.—Veritats clericals.—Lo peixat.—A un obrer.—Llibertat.—Una petició. Qüestió de conflictes.—A una bestia.—L' anar a missa.—Los pedregris.—Contrari.—Foch d' amor.—La llepada d'en Fiveler.—Flamenc del Clot.
Pensaments, semblanzas, acudits, qüestions, anécdotes, epigramas, epítahs, canterelles, etc.
GRABATS.—Portada.—Judici del temps.—Lo que es la politica.—Las quatre estacions dels partits politics.—Exposicions de Barcelona.—(Ave Maria purissima!—Quinot d' ou.—Epítah al Ozeon.—Escota maliciosa.—Treguers de bestia.—La llepada d'en Fiveler.—Anunciu copista del natural.

Preu UN ral

Se ven a Barcelona en los kioscos de la Rambla y demés punts de venta, y a fora en casa de tots los correponsals de *La Tramontana*.

LA REVOLUCIÓ

pona en tres cants

Preu DOS rals

DE SALLENT A IGUALADA

Y VICE-VERSA

VIANTE MISTERIÓ D' UN PASTOR Y UNA DONZELLA

ILUSTRAT AB CARICATURAS

Preu UN ral